

Beslut

**efter planerad kvalitetsgranskning vid
Manhemsskolan i Kalix kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på *Manhemsskolan* avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av huvudmannen. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framtidsytande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid *Manhemsskolan* i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i hög utsträckning skolans utveckling.

Undervisning

Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i hög utsträckning.

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9–10 och 34 §§, 4 kap. 4–7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i hög utsträckning skolans utveckling. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer med rektor, lärare, elever och elevhälsa samt av inkommen dokumentation och offentlig statistik.

Uppföljning och analys

Rektorn följer på olika sätt upp och analyserar skolans kunskapsresultat, undervisningens genomförande och värdegrundsarbete. Rektorn följer upp omdömen och betyg i samtliga ämnen och årskurser, skillnader mellan pojkars och flickors resultat och genom åtföljande analyser söker rektorn förklaringar till olika resultat. Värdegrundsarbetet följs bland annat upp genom elevenkäter, mentorssamtal och elevhälsosamtal. Vidare skaffar sig rektorn en bild av styrkor och utvecklingsbehov i undervisningen. Detta gör rektorn genom att, förutom att vara närvarande på skolan, ställa frågor till lärarna på arbetslagsmöten och genom lektionsobservationer, även om det under hösten skett färre lektionsbesök än det brukar då klasser med störst utmaningar har prioriterats.

Uppföljningen genomförs både löpande och vid bestämda avstämningsstillfällen. Elevernas resultat och kunskapsutveckling är en stående punkt på dagordningen varje vecka på arbetslagsmöten. Vid mitterminsavstämningar resonerar personalen tillsammans om vad som behöver göras på grupp- och individnivå för högre måluppfyllelse och rektorn fattar beslut om utvecklingsinsatser och resursfördelning. Många elever har utmaningar med läsning. Några av de prioriterade utvecklingsområdena är språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt (SKUA) och läsning för att förbättra elevers skriv- och läsförmåga. Hela skolan har exempelvis infört läsveckor i samarbete med skolbibliotekarien och av lärarnas utvärderingar framkommer att intresset för läsning har

ökat bland eleverna. Även matematik är ett prioriterat område på grund av låg måluppfyllelse i ämnet. En insats är att lärarna genomgått en utbildning av Specialpedagogiska skolmyndigheten för att få ytterligare verktyg i matematikundervisningen och för att utveckla kunskaper om hur anpassningar och stöd kan utformas i matematik.

Rektorns ledning av skolans jämställdhetsarbete

Uppföljningen görs utifrån ett jämställdhetsperspektiv genom att rektorn analyserar kunskapsresultat och resultat kopplade till trygghet och trivsel utifrån kön, uppmärksammar skillnader och söker förklaringar. Exempelvis har rektorn identifierat att pojkar generellt har lägre resultat på bedömningsuppgifter och prov, särskilt inom läs- och skrivområdet. En förklaring enligt rektorn är att många pojkar inte använder lektionstiden lika ändamålsenligt som de flesta flickor gör och nöjer sig ofta med lägre betyg. Vidare tar pojkarna generellt mer plats i klassrummet, personalen upplever att många flickor känner sig mer osäkra och många är tysta. Rektorn har även identifierat vissa mönster mellan flickor och pojkar om hur de upplever skolan genom skolans elevenkät. Exempelvis upplever pojkar att de blir mer tillsagda än flickor. En annan skillnad är att pojkar är inblandade i fler kränkningar och flickor uttrycker i högre grad att de inte trivs på skolan.

Det sker ett medvetet jämställdhetsarbete på skolan för att främja att flickor och pojkar ska få samma förutsättningar i utbildningen. Skolans arbete med SKUA är en del i detta. Vidare har lärarna ett jämställdhetsfokus när de planerar uppgifter och arbetsområden. Jämställdhetsarbetet är integrerat i undervisningen även om vissa ämnen har lättare att naturligt röra sig närmare dessa frågor. Exempelvis pratar lärare i samhällsorientering om kvinnosyn inom olika religioner och bristen på kvinnor inom världspolitiken. Lärare arbetar också medvetet med placeringen av flickor och pojkar i klassrummen. De varierar vilka som presenterar olika uppgifter och de riktar frågor till olika elever för att alla elever ska få talutrymme. Skolans studie- och yrkesvägledare arbetar bland annat med eleverna i årskurs 9 för att lyfta olika perspektiv inför elevens val till gymnasiet. För att stärka arbetet kring normer och för att minska könsstereotyper har personalen genomgått en utbildning med ett tillhörande metodmaterial vilket framöver ska användas med eleverna.

Ledning och organisation

Rektorn leder det pedagogiska arbetet utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Skolan har en välfungerande organisation för samverkan mellan lärare, mellan lärare och elevhälsa samt mellan lärare, rektor och biträdande rektor. Skolan är indelad i arbetslag med fasta mötestider varje vecka. Där delar lärarna med sig av erfarenheter och lyfter pedagogiska frågor vilket arbetslagsledarna i sin tur för vidare till rektorn och biträdande rektor varje vecka. Lärarna har också

samplaneringstid med ämneslärare i samma ämnen inom årskursen varje vecka för att bland annat planera undervisningsmoment och prov tillsammans. Lärare möts även i ämneslag ett antal tillfällen per termin för att diskutera ämnesspecifika frågor. Samverkan med elevhälsan sker genom regelbundna och bokade handledningstillfällen kring enskilda elever eller elevgrupper för att exempelvis resonera kring särskilt stöd, extra anpassningar och skolfrånvaro. Via en "funktionsbrevlåda" kontaktar lärarna elevhälsan för att meddela att de behöver hjälp med elever. Ärendet behandlas vid skolans elevhälsomöte och därefter återkopplar elevhälsan till berörd lärare.

Elevhälsan arbetar också aktivt med lärarna kring värdegrundsuppdraget, inom beslutade utvecklingsområden och i förebyggande arbete. Exempelvis har kuratorn och skolsköterskan genomfört utbildningsinsatser kring frånvaro och varit delaktiga i temadagar som bland annat handlat om psykisk ohälsa.

Vid nyanställningar och vikariat får lärare stöd av en utsedd lärare kring arbetet på skolan. I början går läraren dubbelt under två dagar med ordinarie lärare för att lära känna verksamheten och verksamhetens rutiner. Då skolan är stor har alla ämneslärare alltid minst en kollega att kunna samplanera undervisningen med. Obehöriga lärare ges stöd vid bedömning och betygsättning av skolans legitimerade lärare.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer med rektor, lärare, elever och elevhälsa samt av observationer, inkommen dokumentation och offentlig statistik.

Variation, struktur och lärarstöd

Undervisningen på skolan har en variation av uppgifter och aktiviteter. Lärare som undervisar i samma ämnen skapar ämnesplaneringar och bestämmer med varandra hur uppgifterna ska varieras. Undervisningens innehåll varvas exempelvis mellan genomgångar, filmklipp, arbete i grupp, att eleverna gör praktiska moment eller diskuterar. Ibland delar lärarna upp de längre lektionerna genom att lägga in en nutidsorientering eller bensträckare. Lektionerna innehåller ofta en tydlig introduktion där lärarna förmedlar lektionsinnehållet genom att skriva start- och sluttid och arbetsuppgifter på tavlan. Lärarna förklarar också mål och syfte med lektionen, exempelvis genom att hänvisa till läroplanen eller förklara vad kunskaperna kan användas till i vardagen. I skolans digitala lärplattform lägger lärare ut sina pedagogiska planeringar med en beskrivning av arbetsområdet, dess mål och vad eleverna ska lära sig. Vidare ges eleverna ett aktivt lärarstöd så att de förstår, kommer i gång med sitt skolarbete och bibehåller sitt engagemang. Detta gör lärarna genom att gå runt i klassrummet, lyssna, förklara och hjälpa till samt genom att delta i elevernas samtal och diskussioner. Lärare arbetar aktivt med att skapa ett bra klassrumsklimat för att ge alla elever utrymme att komma till tals, genom att tilldela eleverna olika ansvar och uppgifter, exempelvis att de får vara skribent eller talare.

Stimulans och anpassningar utifrån elevers behov och förutsättningar

Undervisningens innehåll och arbetssätt är anpassat till aktuell elevgrupp så att arbetet stimulerar och utmanar alla elever, oavsett hur långt de har kommit i sin kunskapsutveckling. Eleverna har möjlighet att arbeta på olika nivåer utifrån sin förmåga och ibland efter intresse och önskemål. Lärarna gör anpassningar i den ordinarie undervisningen, både för elever som behöver mer stöd och för de som behöver utmanas mer. Därtill finns en variation av uppgifter, både muntliga och skriftliga så att eleverna kan visa sina kunskaper på olika sätt.

Lärarna har höga förväntningar på eleverna och arbetar på olika sätt för att stärka elevernas självförtroende och motivation till att öka sin måluppfyllelse. Exempelvis synliggör lärare vad eleverna ska lära sig och kopplar färdigheter till olika betygssteg. Elevernas arbete och framsteg uppmärksammas, ibland räcker det med att läraren ger en klapp på axeln för att ge eleven bekräftelse men många lärare ger också eleverna återkoppling på uppgifter med skriftliga eller muntliga kommentarer. I slutet av varje termin, synliggör lärarna för eleven vilken progression som skett.

Elevers delaktighet i undervisningen och i sitt eget lärande

Eleverna ges tillfällen att utveckla sin förmåga att ta ansvar för sin inlärn timer även om det enligt lärarna är svårt att motivera vissa elever. Eleverna får

träna i att själva ta ansvar för att vara på rätt plats, vara i tid och ha med sig rätt utrustning och med åldern får eleverna ökat ansvar. I undervisningen använder flera lärare metoder för att planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna. I början av arbetsområden brukar eleverna få rösta och komma med förslag och har på så sätt möjligheter att påverka exempelvis examinationsformer och i vilken ordning prov ska läggas. I skolans elevenkät finns frågor om undervisningen, utöver det gör en del lärare löpande utvärderingar under lektionerna medan andra skickar ut frågor till eleverna om vad de exempelvis tycker om planeringen. I flera ämnen delar lärarna ut frågeformulär i slutet av terminen. Utifrån utvärderingarna har det skett vissa förändringar, i de naturorienterande ämnena arbetar de exempelvis mindre i boken och har fler genomgångar berättar elever. Många elever anser dock att elevinflytandet inte är särskilt högt. Personalen har därför pratat om vikten av att de vuxna lyfter fram och diskuterar elevinflytande tillsammans med eleverna.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6–7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer med rektor, lärare, elever och elevhälsa samt av observationer, inkommen dokumentation och offentlig statistik.

Arbetet för trygghet

Det finns ett medvetet arbete med att skapa trygghet, vilket bygger på en analys av situationen på skolan. Elevernas trygghet och trivsel kartläggs regelbundet genom elevenkäter, utvecklingssamtal, mentorssamtal och elevråd samt genom att elever vänder sig direkt till personal och berättar. I arbetet ingår det även att kartlägga platser som eleverna upplever mindre trygga. Både skolans egna kartläggningar och Skolenkäten indikerar att det finns elever som inte känner sig helt trygga på skolan. Platser som elever uppger att de är mindre trygga på är skolans uppehållsrum,

omklädningsrummen till idrotten och matsalen. I rektorns analys av kränkingsanmälningar framgår att det förekommer att elever uttrycker nedsättande ord om kön, sexuell läggning och rasistiska uttryck vilket också bekräftas av utsagor från både personal och elever. Personalen har dock nolltolerans mot både kränkande ord och "skojbråk" och agerar direkt så att det upphör.

För att motverka och förebygga förekomsten av kränkningar och för att skapa en tryggare skola har rektorn beslutat om flera förebyggande åtgärder. Bland annat har skolan anställt en trygghetssamordnare vars arbete innebär att tillsammans med de lärare som har "rastjour" vara ute bland eleverna för att kunna förebygga och "fånga upp" saker som sker samt för att samverka och föra dialog med lärare, rektor och trygghetsteam. Trygghetssamordnaren har enligt både elever och personal bidragit till ett tryggare klimat på skolan. Vidare genomför mentorer "lära-känna samtal" med alla elever i årskurs 7 några dagar innan höstterminen startar för att eleverna ska känna sig trygga på sin nya skola. Nya elever har även "lära känna aktiviteter" utomhus tillsammans. Inom skolans värdegrundsarbete sker också insatser utifrån uppmärksammade situationer och beteenden genom teman som hela skolan arbetar med systematiskt. Teman som behandlas är exempelvis rasism och mobbing och arbetet sker i samarbete med kuratorn. Skolinspektionen ser positivt på att skolan arbetar aktivt med att skapa en trygg skolmiljö. Med tanke på att det ändå förekommer kränkningar och att elever inte känner sig helt trygga är det viktigt att trygghetsarbetet utvärderas och vid behov intensifieras för att ge ännu bättre resultat.

Arbetet för studiero och lugn miljö

Skolan har ett samlat arbete med att skapa studiero som eleverna involveras i. Styrkorna i arbetet handlar dels om att lärarna håller en tydlig struktur i undervisningen och planerar undervisningen noga, dels att personalen är bra på att agera när elever stör. Eleverna har också fasta placeringar i klassrummen och lämnar in sina mobiltelefoner innan lektionen startar. Under de lektioner som Skolinspektionen observerat är studieron över lag god men varierar mellan klasser, vilket också bekräftas av lärares och elevers utsagor. Det finns klasser och ämnen med utmaningar där lärarna behöver arbeta mer aktivt för att få en lugnare miljö. I de klasser där det finns återkommande bekymmer med studieron görs insatser, exempelvis kan klasser få förstärkning av fler vuxna i perioder. Vidare får lärarna stöd av elevhälsan vid behov. Lärarna använder ett intervjumaterial med frågor om elevernas motivation och arbetsro där överenskommelser direkt kan göras med eleverna. Utifrån resultatet av intervjuerna arbetar elevhälsoteamet tillsammans med lärarna för att besluta om åtgärder för hela klassen som sedan följs upp.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i hög utsträckning. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer med rektor och lärare samt av inkommen dokumentation och offentlig statistik.

Rektorns analys av omdömen och betyg

Rektorn analyserar eventuella skillnader i omdömen och betyg i olika ämnen, årskurser och klasser. Efter att betygen är satta utvärderar varje lärare betygssättningen enskilt och i ämneslag och resultaten summeras. Vidare frågar rektorn lärarna hur det ser ut i klasserna. Vid betygsavvikelser, exempelvis vid skillnader mellan slutbetyg och nationella prov eller skillnader mellan kön diskuterar rektorn med lärarna om möjliga orsaker. Det finns ämnen som återkommande har högre betyg på skolan, exempelvis modersmål, språkval, engelska och praktiska ämnen. Matematik är det ämne med flest underkända betyg. I rektorns analys och jämförelser av klassers och grupper resultat ser rektorn att stora resultatskillnader ofta beror på att elever har problematisk skolfrånvaro eller andra svårigheter som påverkar resultatet. Betygsskillnaderna är, enligt rektorns analys inte lärarbundna då samma lärare har elever med både lägre och högre resultat.

Kvalitetssäkring av bedömningar, omdömen och betyg

Rektorn ger lärarna goda förutsättningar till kvalitetssäkring kring bedömningar och betygssättning genom regelbunden samverkan vilket sträcker sig från planeringsstadiet av områden till den faktiska betygssättningen. Under lärarnas planeringstid varje vecka hjälps lärare åt med att planera lektionsuppgifter, utforma prov och bedömningsmallar, samt diskutera hur bedömningar ska gå till. Lärarna har ett stort utbud av ämneslärare på skolan att samarbeta med kring bedömningar. Vid betygssättning och rättning av nationella prov hjälps lärarna åt inom arbetslaget och i årskurserna förs betygssamtal för att de ska vara

likvärdiga. Lärarna tar fram betygsexempel på olika nivåer och brukar använda sig av de nationella proven som stöd i att synliggöra olika nivåer i elevsvar. Ibland arbetar lärarna med att anonymisera prov för att de inte ska påverkas i bedömningen av att de vet vilken elev det är.

Vidare ser rektorn till att lärarna använder sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar. Lärarna varierar mellan muntliga och skriftliga prov och kompletterar med muntliga moment, redovisningar och inlämningsuppgifter som görs på skolan. Eleverna får också visa upp sina förmågor vid flera tillfällen.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av utredaren Robert Sondell.

Utredaren Kajsa Wennberg har varit föredragare i ärendet. I handläggningen av ärendet har även utredarna Fredrik Asplén och Mattias Ryd medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sex lektionsobservationer.
- Två gruppintervjuer med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med representanter för skolans elevhälsa.
- En intervju med biträdande rektor.
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan, dels den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter.

Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 22–24 oktober 2024. Besöket genomfördes av Kajsa Wennberg och Fredrik Asplén.

Manhemsskolan är en kommunal skola med Kalix kommun som huvudman. Verksamheten vid Manhemsskolan omfattar 404 elever i årskurserna 7–9. Skolans personal är indelade i arbetslag. Skolan har tillgång till elevhälsa bestående av specialpedagoger, skolsköterska, kurator, studie- och yrkesvägledare och vid behov skolpsykolog. Skolenheten leds av en rektor och en biträdande rektor.